

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Чернігівський промислово-економічний коледж
Київського національного університету технологій та дизайну

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з НР

_____Л.РОСЛАВЕЦЬ

_____20__ р.

**Методичне забезпечення
практичних занять з дисципліни Економічний аналіз
для студентів 3 курсу
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»**

Уклав

РЕНСЬКА І.В.

Розглянуто на засіданні
циклової комісії обліково-аналітичних
та економічних дисциплін
Протокол №1 від 30.08. 2019

Голова циклової комісії

І. РЕНСЬКА

Інструкція для виконання практичної роботи №1-3

Тема: ТЕХНІЧНІ ПРИЙОМИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Мета: Поглиблення теоретичних знань, отриманих при вивченні методик обробки інформації відповідно до загальних принципів методу економічного аналізу. Закріплення набутих навиків по вибору технічних прийомів для всебічної оцінки роботи підприємства на основі даних обліку та звітності.

Задача 1

Використовуючи метод порівняння, дати оцінку роботи підприємства за одним з показників.

Порівняти:

- фактичну величину з показником попереднього періоду;
- фактичну величину з плановим показником;
- фактичну величину досліджуваного підприємства з показником однорідного підприємства.

Визначити величину абсолютного та відносного відхилення. Зробити висновки.

Визначити величину абсолютного та відносного відхилення. Зробити висновки.

	Показники	Підприємство, що аналізується			Однорідне підприємство
		за попередній період	план	звіт	звіт
1	Дохід від реалізації продукції, тис. грн.	2400	2350	2500	2600
2	Випуск товарної продукції, тис. грн.	1570	1600	1550	1400
3	Собівартість одиниці продукції, грн.	35	34,5	33	31
4	Вартість обладнання, тис. грн.	5400	5100	5000	5000
5	Фондовіддача, грн./грн.	0,14	0,15	0,12	0,13
6	Обсяг випущеної продукції, тис. шт.	710	710	700	680
7	Собівартість продукції, тис. грн.	1650	1620	1670	1700
8	Фондоозброєність, тис. грн./чол.	8,4	8,5	8,2	8,1
9	Матеріаломісткість, грн./грн.	0,45	0,5	0,51	0,49
10	Прибуток від реалізації, тис. грн.	800	810	780	820
11	Технічна озброєність, тис. грн./чол.	2,7	3,0	3,5	3,2
12	Витрати на 1 грн. товарної продукції, грн./грн.	0,74	0,75	0,77	0,73
13	Матеріаловіддача, грн./грн.	1,8	1,9	2,1	2,0
14	Середня заробітна плата, грн.	2500	2550	2530	2600
15	Коефіцієнт ритмічності	0,9	0,95	0,89	0,98
16	Продуктивність верстата, шт./год.	12	12	11	14
17	Адміністративні витрати, тис.грн.	350	364	378	380
18	Загальнопромислові витрати, тис.грн.	650	640	670	645
19	Коефіцієнт рентабельності	0,3	0,26	0,24	0,29
20	Енергоозброєність, тис. грн./чол.	1,7	1,9	1,8	1,8
21	Фондомісткість, грн./грн.	0,15	0,18	0,17	0,19

Розподіл завдань за варіантами.

Варіант	№ показника	Варіант	№ показника
1	1, 5, 10	7	7, 11, 16
2	2, 6, 11	8	8, 12, 17
3	3, 7, 12	9	9, 13, 18
4	4, 8, 13	10	10, 14, 19
5	5, 9, 14	11	11, 15, 20
6	6, 10, 15	12	12, 16, 21

Задача 2

Дати оцінку виконання виробничої програми. Використовуючи метод ланцюгових підстановок, визначити величину трудових факторів, які впливають на обсяги виробництва. Визначити можливі резерви збільшення обсягів виробництва.

$$ТП = Чр * Д * Трд * Пг, \quad (1)$$

$$Д = Дзаг / Чр, \quad (2)$$

$$Трд = Гзаг / Дзаг, \quad (3)$$

де ТП – обсяги випущеної продукції, тис.грн.;

Чр – чисельність робітників, чол.;

Д – кількість днів, відпрацьованих одним робітником;

Трд – тривалість робочого дня, год.;

Пг – середньогодинна продуктивність одного робітника, тис.грн. / год.;

Дзаг – загальна кількість днів, відпрацьованих робітниками;

Гзаг – загальна кількість годин, відпрацьованих робітниками.

№ варіанту	Обсяги випущеної продукції, тис.грн.		Чисельність робітників, чол.		Загальна кількість днів, відпрацьованих робітниками		Загальна кількість годин, відпрацьованих робітниками	
	план	звіт	план	звіт	план	звіт	план	звіт
1	189600,0	150822,0	15	14	300	252	2400	2010,96
2	225624,0	204430,5	16	15	336	285	2654,4	2271,45
3	262548,0	226860,0	17	15	374	300	2917,2	2388
4	267840,0	227052,0	18	17	360	357	2880	2838,15
5	302601,6	366828,0	19	20	399	440	3152,1	3493,6
6	350064,0	298326,6	20	22	440	396	3432	3140,28
7	372960,0	415324,8	21	24	420	456	3360	3611,52
8	419727,0	460678,4	22	26	462	520	3649,8	4113,2
9	473616,0	566714,4	23	28	506	588	3946,8	4645,2
10	472320,0	416592,0	24	20	480	440	3840	3471,6
11	539175,0	459561,6	25	24	525	432	4147,5	3404,16
12	602316,0	509443,2	26	24	572	456	4461,6	3638,88

Задача 3

Дати оцінку виконання плану щодо рентабельності. Використовуючи метод ланцюгових підстановок, визначити величину факторів, які впливають на величину рентабельності. Визначити можливі резерви збільшення рентабельності.

$$Pr = \frac{Pr}{Cr} * 100\%, \quad (4)$$

де Pr – рентабельність реалізації, %

Pr – прибуток від реалізації, тис.грн.;

Cr – собівартість реалізації, тис.грн.

№ варіанту	Прибуток від реалізації, тис.грн.		Собівартість реалізації, тис.грн.	
	план	звіт	план	звіт
1	210	193,5	2100	2150
2	242	271,2	2200	2260
3	276	227	2300	2270
4	312	357	2400	2380
5	350	284,9	2500	2590
6	390	451,8	2600	2510
7	432	326,4	2700	2720
8	476	573,3	2800	2730
9	522	499,8	2900	2940
10	570	590	3000	2950
11	620	568,8	3100	3160
12	672	729,1	3200	3170

Задача 4

Дати оцінку виконання виробничої програми. Використовуючи метод абсолютних різниць, визначити величину факторів, які впливають на обсяги виробництва. Визначити можливі резерви збільшення обсягів виробництва.

$$ТП = Чо * Д * Трз * Кз * Пг, \quad (5)$$

$$Д = Дзаг / Чо, \quad (6)$$

$$Трз = Гзаг / Ззаг, \quad (7)$$

$$Кз = Ззаг / Дзаг \quad (8)$$

де ТП – обсяги випущеної продукції, тис. грн.;

Чо – кількість одиниць однорідного обладнання, шт.;

Д – кількість днів, відпрацьованих одиницею обладнання;

Трз – тривалість робочої зміни, год.;

Кз – коефіцієнт змінності;

Пг – середньогодинна продуктивність одиниці обладнання, тис. грн. / год.;

Ззаг – загальна кількість змін, відпрацьованих обладнанням;

Дзаг – загальна кількість днів, відпрацьованих обладнанням;

Гзаг – загальна кількість годин, відпрацьованих обладнанням.

№ варіанту	Обсяги випущеної продукції, тис. грн.		Кількість одиниць однорідного обладнання, шт.		Загальна кількість змін, відпрацьованих обладнанням		Загальна кількість днів, відпрацьованих обладнанням		Загальна кількість годин, відпрацьованих обладнанням	
	план	звіт	план	звіт	план	звіт	план	звіт	план	звіт
1	528000	750816	20	22	440	594	400	396	3520	4692,6
2	677376	565110	21	23	529,2	414	441	414	4233,6	3229,2
3	855712	634012,5	22	25	629,2	550	484	500	5033,6	4372,5
4	915768	921375	23	25	644	787,5	460	525	5087,6	6142,5
5	1134756	985803	24	23	756	598	504	460	5972,4	4694,3
6	1390400	851598	25	22	880	467,5	550	374	6952	3702,6
7	556920	383940	10	8	340	216	200	144	2652	1706,4
8	731808	649372,5	11	12	415,8	353,4	231	228	3326,4	2650,5
9	922944	861588	12	14	501,6	560	264	280	4012,8	4418,4
10	898560	1153776	13	16	468	688	234	320	3744	5366,4
11	1234800	1053702	14	13	617,4	494	294	260	4939,2	3902,6
12	900240	773568	15	16	726	576	330	288	5808	4550,4

Задача 5

Дати оцінку виконання виробничої програми. Використовуючи метод відносних різниць, визначити величину матеріальних факторів, які впливають на обсяги виробництва. Визначити можливі резерви збільшення обсягів виробництва.

$$ТП = М * Мв, \quad (9)$$

де ТП – обсяги випущеної продукції, тис.грн.;

М – матеріальні витрати, тис.грн.;

Мв – матеріаловіддача, грн./грн.

№ варіанту	Обсяги випущеної продукції, тис.грн.		Матеріальні витрати, тис.грн.	
	план	звіт	план	звіт
1	26670	27500	12700	12500
2	25600	25932,5	12800	12650
3	24510	25600	12900	12800
4	23400	25252,5	13000	12950
5	22270	25080	13100	13200
6	19800	23680	13200	12800
7	20400	23310	13600	12950
8	18760	22925	13400	13100
9	17550	22695	13500	13350
10	16320	21600	13600	13500
11	15070	22687,5	13700	13750
12	28980	22240	13800	13900

Інструкція для виконання практичної роботи №4-6

Тема: АНАЛІЗ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ, РОБІТ І ПОСЛУГ ПІДПРИЄМСТВА

Мета: Ознайомити з напрямками аналізу виробництва продукції, робіт і послуг. Сформуванати навички аналізу виробництва продукції в натуральному та вартісному виразі, якості продукції її комплектності, ритмічності виробництва. Виявити резерви збільшення обсягів виробництва.

1 Хід роботи

1.1 Дати оцінку динаміки обсягів виробництва за ряд періодів (за даними таблиці 2.1).

1.2 Дати оцінку виконання плану виробництва продукції в натуральних вимірниках: за асортиментом та структурою (за даними таблиці 2.2). Відповідні розрахунки занести в таблиці 3.1 та 3.2.

1.3 Дати оцінку виконання виробничої програми у вартісному виразі (за даними таблиці 2.6). Охарактеризувати якість плану. Визначити величину факторів, які впливають на рівень виконання виробничої програми, дати їм характеристику. Результати факторного аналізу занести в таблицю 3.3.

1.4 Дати оцінку зміни якості продукції з визначенням планового і звітного коефіцієнтів сортності (за даними таблиці 2.3). Визначити вплив зміни якості на обсяги виробництва.

1.5 Визначити величину виробничого браку та втрат від браку (в абсолютній сумі і в процентах). Порівняти показники звітної та попередньої періодів (за даними таблиці 2.4). Визначити можливий випуск продукції при відсутності браку. Результати занести в таблицю 3.4.

1.6 Визначити рівень виконання плану комплектності виробу А, який складається з деталей та вузлів, що виготовляються безпосередньо на підприємстві (за даними таблиці 2.5). Потреба виготовлення деталей та вузлів розрахована із врахуванням їх залишків на початок періоду. розрахунки відобразити в таблиці 3.5.

1.7 Визначити рівень ритмічності виробництва протягом періоду (за даними таблиці 2.7). Дати оцінку впливу рівня ритмічності на випуск продукції. Визначити можливий випуск продукції при ритмічній роботі підприємства. Результати розрахунків занести в таблицю 3.6

1.8 На основі проведених аналітичних розрахунків визначити резерви можливого збільшення обсягів виробництва. Результати розрахунків занести в таблицю 3.7. Узагальнити результати розрахунків, зробити висновки.

Вихідні дані отримати у викладача.

3 Аналітичні таблиці

Таблиця 3.1 - Аналіз асортименту випущеної продукції

Назва продукції	Випуск продукції в натуральному виразі, тис.шт.		Ціна одиниці виробу, грн.	Випуск продукції у вартісному виразі, тис. грн.		
	план	звіт		план	звіт	в рахунок плану

Таблиця 3.2 - Аналіз структури випущеної продукції

Назва продукції	Випуск продукції, тис. шт.					Структура випущеної продукції, %		
	план	звіт	фактичний випуск за плановою структурою	в рахунок плану	вплив зміни структури на випуск продукції	план	звіт	абсолютне відхилення

Таблиця 3.3 - Аналіз впливу факторів на рівень виконання виробничої програми

Назва фактору	Методика розрахунку	Сума, тис. грн.
1 Вплив трудових факторів:		
зміна чисельності робітників;		
зміна середньої продуктивності праці одного робітника.		
2 Вплив наявності та використання основних засобів:		
зміна кількості обладнання;		
зміна продуктивності одиниці обладнання.		
3 Вплив матеріальних факторів:		
зміна кількості витраченої сировини;		
зміна норм витрат матеріалів на 1 тис. грн. випущеної продукції.		

Таблиця 3.4 - Аналіз виробничого браку

Назва показника	Попередній період	Звітний період	Відхилення	
			абсолютне	відносне
Вартість остаточно забракованої продукції, тис. грн.				
Витрати на виправлення браку, тис. грн				
Прийнято претензій за браковану продукцію, тис. грн.				
Вартість браку за ціною можливого використання, тис. грн.				
Утримання з винних за браковану продукцію, тис. грн.				
Пред'явлено претензій постачальникам за браковану сировину, тис. грн.				
Всього втрати від браку, тис. грн.				

Інструкція для виконання практичної роботи №7-9

Тема: АНАЛІЗ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ ТА ОПЛАТИ ПРАЦІ

Мета: Ознайомити з напрямками аналізу трудових ресурсів та оплати праці. Сформувати навички аналізу забезпеченості робочою силою, руху робочої сили, використання робочого часу, ефективності використання трудових ресурсів та оплати праці.

1 Хід роботи

1.1 Дати оцінку забезпеченості підприємства робочою силою, з визначенням показників абсолютної та відносної забезпеченості (за даними таблиць 2.1 та 2.2 Розрахунки здійснити в таблиці 4.1

1.2 Розрахувати показники руху робочої сили (за даними таблиці 2.1): коефіцієнт обороту з прийому; коефіцієнт обороту з вибуття; коефіцієнт плинності; коефіцієнт змінюваності. Дати їм оцінку. Результати розрахунків занести в таблицю 3.2.

1.3 Дати оцінку використання робочого часу промислово-виробничими робітниками (за даними таблиць 2.1 та 2.3): визначити цілоденні та внутрішньо змінні втрати робочого часу. Розрахувати втрати товарної продукції від втрат робочого часу. Розрахунки занести в таблиці 3.3 та 3.4.

1.4 Визначити основні показники продуктивності праці (за даними таблиць 2.1; 2.3; 2.5), дати їм характеристику. Результати занести в таблицю 3.5.

1.5 Визначити вплив трудових факторів на рівень виконання виробничої програми. Розрахунки занести в таблицю 3.6.

1.6 Визначити абсолютне та відносне відхилення фактичного фонду заробітної плати промислово-виробничого персоналу від передбаченого планом. Розрахувати вплив факторів на величину абсолютного і відносного відхилення. Результати розрахунків занести в таблицю 3.7 та 3.8. Визначити резерви економії фонду заробітної плати.

1.7 Розрахувати співвідношення між темпами росту продуктивності праці та середньої заробітної плати. Визначити його вплив на ФЗП (визначити суму економії чи перевитрат фонду заробітної плати в абсолютній сумі та у процентах).

1.8 Визначити можливі резерви збільшення обсягів виробництва за рахунок ефективного використання трудових ресурсів. Результати розрахунків занести в таблицю 3.9. Узагальнити результати аналізу трудових ресурсів, зробити висновки.

Вихідні дані отримати у викладача.

3 Аналітичні таблиці

Таблиця 3.1 - Аналіз забезпеченості підприємства робочою силою, динаміка чисельності

Категорія працюючих	Попередній рік		Звітний рік				Відхилення		Звітний рік в % до попереднього року	
			План		Звіт				План	Звіт
	чол.	%	чол.	%	чол.	%	Δ	в %		
Промислово-виробничий персонал, всього в тому числі:										
робітники										
службовці										
спеціалісти										
керівники										
Непромисловий персонал										
Всього працюючих										

Таблиця 3.2 - Аналіз показників руху робочої сили

Показник	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
Середньоспискова чисельність працюючих			
Прийнято працівників на роботу, всього, в тому числі:			
за направленнями з вищих навчальних закладів;			
переведені з інших підприємств та організацій;			
прийнято підприємством.			
Вибуло працівників за рік, всього в тому числі:			
у зв'язку із закінченням строку договору;			
вихід на пенсію, вибуття на навчання та до лав Збройних сил України;			
звільнено за власним бажанням;			
звільнено за порушення трудової дисципліни.			
Показники руху робочої сили:			
коефіцієнт обороту з прийому;			
коефіцієнт обороту з вибуття;			
коефіцієнт плинності;			
коефіцієнт змінюваності.			

Таблиця 3.3 - Аналіз використання робочого часу

Показники	План	Звіт	Абсолютне відхилення
Календарний фонд робочого часу, днів			
Вихідні та святкові дні			
Невиходи на роботу, всього днів в тому числі:			
щорічні відпустки;			
навчальні відпустки;			
за лікарняними			
Цілоденні простої, днів			
Прогули, днів			
Середньоспискова чисельність робітників, чол.			
Відпрацьовано всіма робітниками:			
людино-днів, тис.;			
людино-годин, тис.			
Кількість днів, відпрацьованих одним робітником			
Тривалість робочого дня			

Таблиця 3.4 - Вплив втрат робочого часу на випуск товарної продукції

Показники	План	Звіт	Абсолютне відхилення
Втрати робочого часу:			
цілоденні;	-		
внутрішньозмінні	-		
Середньоденна продуктивність, тис.грн./день			
Середньогодинна продуктивність, тис./год.			
Втрати товарної продукції, всього в тому числі:			
від цілоденних втрат робочого часу, тис.грн.	-		
від внутрішньозмінних втрат робочого часу, тис.грн.	-		

Таблиця 3.5 - Аналіз продуктивності праці

Показники	План	Звіт	Абсолютне відхилення	Рівень виконання плану
Випуск товарної продукції, тис.грн.				
Середньоспискова чисельність робітників, чол.				
Середньоспискова чисельність працюючих, чол.				
Загальна кількість відпрацьованих всіма робітниками людино-днів				
Загальна кількість відпрацьованих всіма робітниками людино-годин				
Середня продуктивність праці одного робітника, тис.грн./рік				
Середня продуктивність праці одного працюючого, тис.грн./рік				
Середньоденна продуктивність робітників, грн./день				
Середньогодинна продуктивність робітника, грн./год.				

Інструкція для виконання практичної роботи №10-12

Тема АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

Мета: Ознайомити з напрямками аналізу основних засобів та нематеріальних активів. Сформувати навички аналізу забезпеченості основними засобами їх технічного стану, ефективності використання.

1 Хід роботи

1.1 Дати оцінку наявності, руху та технічного стану основних фондів (за даними таблиці 2.1). Аналіз провести окремо для виробничих основних засобів основного виду діяльності та невиробничих основних засобів. Результати розрахунків занести в таблицю 3.1.

1.2 Визначити забезпеченість підприємства обладнанням та повноту його використання (за даними таблиць 2.3 та 2.5). Розрахувати коефіцієнти використання наявного та встановленого обладнання. Дати характеристику повноти використання наявного обладнання. Розрахувати резерви, які забезпечать додатковий випуск продукції за рахунок повного використання обладнання. Результати аналізу занести в таблицю 3.2.

1.3 Дати оцінку забезпеченості підприємства основними засобами (за даними таблиць 2.4 та 2.5). Визначити показники забезпеченості: фондоозброєність, технічну озброєність, енергоозброєність. Дати їм оцінку, порівнюючи їх темпи росту з темпами росту продуктивності праці. Зробити висновки про ефективність використання основних фондів. Результати розрахунків занести в таблицю 3.3.

1.4 Дати оцінку фондівддачі промислово-виробничих основних фондів та їх активної частини (за даними таблиці 2.5). Визначити вплив факторів на виконання виробничої програми. Дати оцінку використання основних фондів та окремо виробничого обладнання. Результати розрахунків занести в таблиці 3.4 та 3.5.

1.5 Дати оцінку використання обладнання за часом (екстенсивне навантаження) і потужністю (інтенсивне навантаження). Визначити коефіцієнти екстенсивного та інтенсивного використання одиниці обладнання, інтегральний коефіцієнт (за даними таблиць 2.4 та 2.5). Результати розрахунків занести в таблицю 3.6. Визначити можливі резерви, які дозволять покращити використання обладнання.

1.6 Дати характеристику впливу наявності та використання обладнання на рівень виконання виробничої програми. Результати розрахунків занести в таблицю 3.7. Визначити резерви додаткового випуску продукції за рахунок раціонального використання обладнання.

1.7 Визначити ефективність використання виробничої площі підприємства в цілому та окремо цехів, дати їм оцінку (за даними таблиці 2.5). Визначити вплив факторів, пов'язаних з використанням виробничої площі на обсяги виробництва. Розрахувати резерви додаткового випуску продукції. Результати розрахунків занести в таблиці 3.8, 3.9.

1.8 На основі проведених аналітичних розрахунків розрахувати резерви росту обсягів виробництва за рахунок підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів. Результати розрахунків занести в таблицю 3.10.

Узагальнити результати розрахунків, зробити висновки.

Вихідні дані отримати у викладача.

3 Аналітичні таблиці

Таблиця 3.1 - Аналіз наявності, руху та технічного стану основних засобів

Показник	Всього, тис грн.	В тому числі	
		виробничі основні засоби основного виду діяльності, тис.грн.	невиробничі основні засоби, тис.грн.
Всього основних засобів на початок року			
Надійшло основних засобів за рік в тому числі введені в дію нові основні засоби			
Коефіцієнт відновлення			
Вибуло у звітному році в тому числі ліквідовано основних засобів			
Коефіцієнт вибуття			
Знос основних засобів: - на початок року; - на кінець року.			
Коефіцієнт зносу: - на початок року; - на кінець року.			
Всього основних засобів на кінець року			
Зміни за рік			
Коефіцієнт приросту			

Таблиця 3.2 - Аналіз забезпеченості підприємства обладнанням та повноти його використання

Показники	План	Звіт	Абсолютне відхилення
Коефіцієнт використання наявного обладнання			
Коефіцієнт використання встановленого обладнання			
Резерви додаткового випуску продукції за рахунок повного використання обладнання, тис. грн.			

Таблиця 3.3. Аналіз забезпеченості підприємства основними фондами

Показник	Попередній рік	План	Звіт	Темп росту, %
Фондоозброєність, тис. грн.				
Технічна озброєність, тис. грн.				
Енергоозброєність потенційна, кВт				
Продуктивність праці, тис.грн.				

Таблиця 3.4 - Аналіз фондівддачі

Показник	План	Звіт	Відхилення	
			абсолютне	відносне
Фондовіддача: промислово-виробничих основних фондів; виробничого обладнання.				

Таблиця 3.5 - Аналіз впливу фондівддачі на рівень виконання виробничої програми

Фактори	Методика розрахунку	Сума, тис.грн.
Вплив зміни середньорічної вартості основних фондів промислово-виробничого призначення		
Вплив зміни фондівддачі		
Всього		

Інструкція для виконання практичної роботи №13-14

Тема АНАЛІЗ МАТЕРІАЛЬНИХ РЕСУРСІВ

Мета Ознайомити з напрямками аналізу матеріальних ресурсів. Сформуванати навички аналізу забезпеченості матеріальними ресурсами, ефективності їх використання.

1 Хід роботи

1.1 Дати оцінку виконання плану матеріально-технічного постачання (за даними таблиці 2.1). Вказати, як рівень виконання плану матеріально-технічного постачання може впливати на обсяги виробництва. Визначити показники, які характеризують надходження матеріальних ресурсів. За результатами розрахунків заповнити таблицю 3.1.

1.2 Визначити коефіцієнти відходів та корисного використання сировини та матеріалів (за даними таблиці 2.2). Дати оцінку його впливу на рівень виконання виробничої програми. Результати розрахунків занести в таблицю 3.2.

1.3 Дати оцінку ефективності використання сировини і матеріалів на підприємстві (за даними таблиці 2.1, 2.2, 2.4). Визначити можливий обсяг виробництва за рахунок ліквідації понадпланових відходів. За результатами аналізу заповнити таблицю 3.3.

1.4 Дати оцінку матеріаломісткості продукції (за даними таблиці 2.2, 2.4). Визначити вплив факторів на зміну величини матеріаломісткості продукції. За результатами розрахунків заповнити таблицю 3.4.

1.5 Визначити вплив наявності та використання матеріальних ресурсів на обсяги випущеної продукції (за даними таблиць 2.2, 2.3, 2.4). За результатами аналізу заповнити таблицю 3.5.

1.6 На основі проведених аналітичних розрахунків розрахувати резерви росту обсягів виробництва за рахунок підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів. Результати розрахунків занести в таблицю 3.6.

Узагальнити результати розрахунків, зробити висновки.

Вихідні дані отримати у викладача.

3 Аналітичні таблиці

Таблиця 3.1 - Аналіз виконання плану матеріально-технічного постачання

Вид матеріалів	Одиниці вимірювання	Планова потреба	Укладено договорів	Надійшло за договорами	Коефіцієнт	
					виконання договорів	задоволення планової потреби

Таблиця 3.2 - Аналіз використання сировини і матеріалів

Показник	План	Звіт	Δ
Витрати сировини і матеріалів, тис.грн.			
Зворотні відходи, тис. грн.:			
- за ціною можливого використання			
- за ціною вихідної сировини та матеріалів			
Коефіцієнт відходів			
Коефіцієнт корисного використання сировини і матеріалів			

Таблиця 3.3 - Розрахунок додаткового випуску продукції за рахунок використання понадпланових відходів

Показник	Сума, тис.грн.
Понадпланові відходи за ціною використання	
Вартість понадпланових відходів за ціною сировини	
Витрати сировини і матеріалів на 1 грн. товарної продукції	
- план	
- звіт	
Можливий додатковий випуск товарної продукції за умови використання понадпланових відходів	

Таблиця 3.4 - Аналіз матеріаломісткості продукції

Назва фактору	Методика розрахунку	Сума, тис.грн.
Зміна кількості витрачених матеріалів		
Зміна обсягів випущеної продукції		
Всього		

Таблиця 3.5 - Аналіз впливу наявності та використання матеріальних ресурсів на рівень виконання виробничої програми

Назва фактору	Методика розрахунку	Сума, тис.грн.
Зміна залишків матеріалів на початок періоду		
Зміна надходження матеріалів		
Зміна норм витрат на виготовлення одиниці продукції		
Наявність витрат матеріалів не за призначенням		
Зміна залишків матеріалів на кінець періоду		
Всього		

Таблиця 3.6 - Резерви росту обсягів виробництва за рахунок ефективного використання матеріальних ресурсів

Резерви	Номер завдання	Сума

Інструкція для виконання практичної роботи №15-16

Тема: АНАЛІЗ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО ТА РЕАЛІЗАЦІЮ ПРОДУКЦІЇ

Мета: Ознайомити з напрямками аналізу витрат на виробництво та реалізацію продукції. Сформувати навички аналізу формування витрат на виробництво та реалізацію продукції, впливу факторів на їх величину, оцінки показників витрат.

1 Хід роботи

1.1 Дати загальну характеристику зміни рівня собівартості продукції (за даними таблиці 2.1). Розрахувати величину витрат на 1 грн. товарної продукції, дати їм оцінку (таблиця 3.1). Проаналізувати динаміку витрат на 1 грн. товарної продукції.

1.2 Дати оцінку структури витрат на виробництво за елементами витрат та статтями калькуляції (за даними таблиці 2.2 та 2.3). На основі проведених розрахунків вказати на зміни, які відбулись протягом звітного періоду, заповнити таблиці 3.2 та 3.3. Розрахувати можливі резерви скорочення рівня собівартості.

1.3 Дати характеристику зміни рівня матеріальних витрат в собівартості продукції в цілому та окремо за кожним видом матеріальних ресурсів (за даними таблиць 2.1 і 2.4). Визначити вплив факторів на величину відхилення. Результати розрахунків занести в таблиці 3.4. Дати оцінку матеріальних витрат в собівартості окремих виробів з визначенням факторів «норм» та «цін». Результати занести в таблицю 3.5. Визначити резерви скорочення рівня собівартості за рахунок підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів.

1.4 Дати характеристику зміни рівня трудових витрат в собівартості продукції (за даними таблиць 2.1 і 2.5). Визначити вплив факторів на величину відхилення. Результати розрахунків занести в таблиці 3.6 та 3.7. Визначити резерви скорочення рівня собівартості за рахунок підвищення ефективності використання трудових ресурсів.

1.5 Визначити величину браку в собівартості продукції та втрат від браку (за даними таблиці 2.6). Дати оцінку зміни рівня браку в порівнянні з попереднім періодом. Результати розрахунків занести в таблицю 3.8. Визначити резерви скорочення рівня собівартості за рахунок ліквідації причин браку.

1.6 Узагальнити результати аналізу собівартості продукції. Виявити можливі резерви скорочення собівартості. Результати розрахунків занести в таблицю 3.9. За результатами розрахунків зробити висновки.

Вихідні дані отримати у викладача.

3 Аналітичні таблиці

Таблиця 3.1 - Аналіз виконання плану та динаміки витрат на 1 грн. товарної продукції

Показник	Сума, грн.
Витрати на 1 грн. товарної продукції:	
- за попередній рік (за цінами звітнього року);	
- за планом у звітнього року;	
- фактично у звітньому році.	
Абсолютне відхилення:	
- звітнього показника від показника попереднього року;	
- звітнього показника від планового.	
Економія (перевитрати) в результаті зміни величини витрат.	

Таблиця 3.2 - Аналіз витрат за економічними елементами

Елементи витрат	Минулий період		План		Звіт		Зміни структури, процентні пункти	
	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	в порівнянні з минулим періодом	в порівнянні з планом
Матеріальні витрати								
Заробітна плата основна та додаткова								
Нарахування на заробітну плату								
Амортизація								
Інші операційні витрати								
Всього витрат на виробництво								

Таблиця 3.3 - Аналіз витрат за статтями калькуляції

Статті калькуляції	Минулий період, тис.грн	План, тис.грн.	Звіт, тис.грн.	Абсолютне відхилення	
				в порівнянні з минулим періодом	в порівнянні з планом
Сировина та матеріали					
Зворотні відходи					
Придбані вироби, напівфабрикати, роботи та послуги виробничого характеру					
Паливо, енергія на технологічні цілі					
Заробітна плата основна виробничих робітників					
Заробітна плата додаткова виробничих робітників					
Відрахування на соціальне страхування					
Витрати майбутніх періодів					
Витрати на утримання та експлуатацію обладнання					
Загальновиробничі витрати					
Втрати від браку					
Інші виробничі витрати					
Виробнича собівартість товарної продукції					
Адміністративні витрати					
Витрати на збут					
Інші операційні витрати					
Всього повна собівартість					

Таблиця 3.4 - Аналіз впливу факторів на рівень матеріальних витрат в собівартості продукції

Фактори	Методика розрахунку	Сума, тис. грн.
Зміна обсягів виробництва		
Зміна структури випущеної продукції		
Зміна матеріаломісткості продукції		
Всього		

Таблиця 3.5 - Аналіз витрат окремих матеріалів

Назва матеріалу	Фактор "норм"	Фактор "цін"	Сума факторів
Матеріал А			
Матеріал Б			
Матеріал В			
Матеріал Г			
Матеріал Д			
Матеріал Е			
Матеріал Є			
Всього			

Таблиця 3.6 - Аналіз впливу факторів на рівень трудових витрат в собівартості продукції

Фактори	Методика розрахунку	Сума, тис. грн.
Зміна обсягів виробництва		
Зміна структури випущеної продукції		
Зміна трудомісткості продукції		
Всього		

Таблиця 3.7 - Аналіз впливу зміни рівня трудомісткості та середньої заробітної плати на рівень трудових витрат в собівартості продукції

Назва матеріалу	Вплив зміни трудомісткості	Вплив зміни середньої заробітної плати	Сума факторів
Господарський набір 1			
Господарський набір 2			
Господарський набір 3			
Господарський набір 4			
Всього			

Таблиця 3.8 – Аналіз виробничого браку

Статті калькуляції	Минулий період, тис.грн	Звіт, тис.грн.	Відхилення	
			абсолютне	відносне
Собівартість остаточно забракованої продукції				
Витрати на виправлення браку				
Претензії від покупця за браковану продукцію				
Утримання з винних за брак				
Пред'явлено претензій постачальникам за неякісну сировину				
Оприбуткування бракованої продукції за ціною можливого використання				
Втрати від браку				

Інструкція для виконання практичної роботи №17-18

Тема: АНАЛІЗ ЗБУТУ ПРОДУКЦІЇ

Мета: Ознайомити з напрямками аналізу збуту продукції. Сформувати навички аналізу збуту продукції, впливу факторів на його величину, оцінки резервів збільшення .

1 Хід роботи

1.1 Визначити зміну обсягів реалізації за ряд періодів (за даними таблиць 2.1, 2.2) з використанням динамічних рядів. Дати оцінку динаміки обсягів реалізації, побудувати діаграму.

1.2 Визначити рівень виконання плану відвантаження та реалізації продукції за обсягом, асортиментом і строками. Дати характеристику виконання плану відвантаження та реалізації продукції (за даними таблиць 2.1, 2.2). Результати розрахунків занести в таблиці 3.1 та 3.2.

1.3 Дати оцінку якості плану реалізації продукції. Визначити рівень виконання плану реалізації продукції за місяць. Розрахувати вплив факторів, які вплинули на відхилення фактичного обсягу реалізації від планового (за даними таблиці 2.3, 2.4). Результати занести в таблицю 3.3.

1.4 Дати оцінку виконання договірних зобов'язань перед споживачами (за даними таблиці 2.5). Результати занести в таблицю 3.4.

1.5 На основі проведених аналітичних розрахунків визначити резерви можливого росту обсягів реалізації. результати розрахунків занести в таблицю 3.5.

Узагальнити результати розрахунків, зробити висновки.

Вихідні дані отримати у викладача.

3 Аналітичні таблиці

Таблиця 3.1 - Аналіз відвантаження продукції

Назва продукції	Відвантажена продукція, грн.		В %% до плану
	план	звіт	
Виріб А			
жовтень			
листопад			
грудень			
Разом			
Виріб Б			
жовтень			
листопад			
грудень			
Разом			
Виріб В			
жовтень			
листопад			
грудень			
Разом			
Виріб Г			
жовтень			
листопад			
грудень			
Разом			
Всього,			
в тому числі жовтень			
листопад			
грудень			

Таблиця 3.2 - Аналіз реалізації продукції

Назва продукції	Відвантажена продукція, грн.		В %% до плану
	план	звіт	
Виріб А			
жовтень			
листопад			
грудень			
Разом			
Виріб Б			
жовтень			
листопад			
грудень			
Разом			
Виріб В			
жовтень			
листопад			
грудень			
Разом			
Виріб Г			
жовтень			
листопад			
грудень			
Разом			
Всього,			
в тому числі жовтень			
листопад			
грудень			

Інструкція для виконання практичної роботи №19-20

Тема: АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Мета: Ознайомити з напрямками аналізу фінансових результатів. Сформувати навички аналізу формування фінансових результатів, впливу факторів на їх величину, оцінки показників рентабельності.

1 Хід роботи

1.1 Дати загальну характеристику формування доходів, витрат та фінансових результатів підприємства (за даними таблиці 1.1). Дати оцінку виконання плану по прибутку в цілому та в розрізі окремих його складових частин. Визначити вплив окремих видів доходів та витрат на фінансові результати підприємства. Результати розрахунків занести в таблиці 2.1, 2.2, 2.3.

1.2 Дати характеристику фінансових результатів від реалізації (за даними таблиці 1.2). Визначити вплив факторів на зміну його величини. За результатами розрахунків заповнити таблицю 2.4.

1.3 Дати характеристику рентабельності реалізації в цілому на підприємстві та для окремих видів виробів (за даними таблиці 1.3). Визначити вплив факторів на зміну показників як в порівнянні з планом так і з попереднім періодом. Результати аналізу занести в таблиці 2.5, 2.6.

1.4 Узагальнити результати аналізу фінансових результатів. Виявити можливі резерви збільшення величини прибутку. Результати розрахунків занести в таблицю 2.7.

За результатами розрахунків зробити висновки.

Вихідні дані отримати у викладача.

Таблиця 2.3 - Аналіз виконання плану та динаміки фінансових результатів підприємства

Фінансові результати	Попередній період тис.грн	План, тис.грн.	Звіт, тис.грн.	Абсолютне відхилення	
				в порівнянні з попереднім періодом	в порівнянні з планом
Валовий					
прибуток					
збиток					
Фінансові результати від операційної діяльності					
прибуток					
збиток					
Фінансові результати від звичайної діяльності					
прибуток					
збиток					
Надзвичайні					
доходи					
витрати					
Чистий					
прибуток					
збиток					

Таблиця 3.4 - Аналіз впливу факторів на фінансові результати від реалізації

Назва факторів	Методика розрахунку	Сума, тис. грн.
Зміна виробничої собівартості реалізованої продукції		
Зміна величини витрат (адміністративні, на збут, інші операційні витрати)		
Зміна обсягів реалізації		
Зміна структури реалізованої продукції		
Зміна оптових цін підприємства		
Всього		

Таблиця 3.5 - Аналіз впливу факторів на рентабельність реалізації

Назва факторів	Методика розрахунку	Сума, тис. грн.
Зміна чистого прибутку		
Зміна виручки від реалізації		
Всього		

Таблиця 3.6 - Аналіз впливу факторів на рентабельність реалізації окремих видів продукції

Назва факторів	Методика розрахунку	Сума, тис. грн.			
		Виріб 1	Виріб 2	Виріб 3	Виріб 4
Зміна чистого прибутку					
Зміна виручки від реалізації					
Всього					

Таблиця 3.7 - Резерви збільшення прибутку

Резерви	Номер завдання	Сума

Інструкція для виконання практичної роботи №21-23

Тема: АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Мета: Ознайомити з напрямками аналізу фінансового стану підприємства. Сформувати навички аналізу фінансово-майнового стану, ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності, діагностики банкрутства.

1 Хід роботи

1.1 Дати характеристику структури активів і пасивів балансу підприємства (за даними таблиці 2.1). Визначити зміни, які відбулись за звітний період як в абсолютній сумі, так і у структурі. Результати розрахунків занести в таблиці 3.1 – 3.4.

1.2 Дати оцінку рівня ліквідності з визначенням показників ліквідності:

- коефіцієнт абсолютної ліквідності;
- коефіцієнт поточної ліквідності;
- коефіцієнт покриття.

Визначити зміну показників за звітний період. Порівняти отримані показники з нормативними показниками. Результати розрахунків занести в таблицю 3.5.

1.3 Дати оцінку фінансової стійкості підприємства з визначенням показників:

- коефіцієнт фінансової незалежності;
- коефіцієнт фінансового ризику;
- коефіцієнт маневровості власного капіталу.

Визначити зміну показників за звітний період. Порівняти отримані показники з нормативними показниками. Результати розрахунків занести в таблицю 3.5.

1.4 Дати оцінку рівня ділової активності з визначенням показників:

- коефіцієнт оборотності активів та тривалість їх обороту;
- коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості та тривалість її обороту;
- коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості та тривалість її обороту;
- коефіцієнт оборотності запасів та тривалість їх обороту.

Визначити зміну показників за звітний період. Порівняти отримані показники з нормативними показниками. Результати розрахунків занести в таблицю 3.5.

1.5 За допомогою моделі Альтмана провести діагностику банкрутства.

1.6 Узагальнити результати аналізу фінансового стану підприємства. За результатами розрахунків зробити висновки. Розробити план заходів оздоровлення чи покращення фінансового стану підприємства.

Вихідні дані отримати у викладача.

Таблиця 3.5 – Аналіз показників фінансового стану підприємства

Назва показника	На 01.01. __	На 01.01. __	Абсолютне відхилення
Показники платоспроможності:			
- коефіцієнт абсолютної ліквідності;			
- коефіцієнт поточної ліквідності;			
- коефіцієнт покриття.			
Показники фінансової стійкості:			
- коефіцієнт фінансової незалежності;			
- коефіцієнт фінансового ризику;			
- коефіцієнт маневровості власного капіталу.			
Показники ділової активності:			
- коефіцієнт оборотності активів;			
- тривалість обороту оборотних активів;			
- коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості;			
- тривалість обороту дебіторської заборгованості;			
- коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості;			
- тривалість обороту кредиторської заборгованості;			
- коефіцієнт оборотності запасів;			
- тривалість обороту запасів.			